

Jeugdzorg in debat over regeringsverklaring – 18 & 19 januari 2022

Jeugdzorg Nederland, *Stijn Verbruggen, versie 20 januari 2022*

Gebaseerd op doorzoeken van plenair verslag¹ op enkele relevante zoektermen

De heer **Dassen** (Volt):

Ik heb nog een tweede vraag. De heer Rutte spreekt over positieve krachten. Hij wil dat het kabinet met die positieve krachten zowel binnen de Kamer als buiten de Kamer samenwerkt om de uitdagingen op te lossen. Ik vraag me echt af wie die positieve krachten zijn en hoe die worden meegenomen in de snelle uitwerking. Zijn dat ook de mensen die in Groningen terecht ontzettend boos zijn, omdat de gaskraan weer wordt opgedraaid? Zijn dat de mensen in de jeugdzorg, die nu zien dat er weer bezuinigingen worden doorgevoerd? Zijn dat de ouders van de toeslagenaffaire, die al jaren woest zijn op dit kabinet? Ik vraag me dus af wat voor mevrouw Hermans die positieve krachten zijn.

Mevrouw **Hermans** (VVD):

U stelt mij de vraag wie het kabinet gaat betrekken bij de uitwerking. Die vraag zou ik wel echt aan het kabinet willen laten. Maar als ik er zelf naar kijk — we hebben hier natuurlijk ook dingen over in het akkoord opgeschreven — dan zijn het eigenlijk precies al de groepen die u nu noemt. Ik noem gemeenten en provincies, maar vooral — dit zou ik willen benadrukken — al die mensen die werken in de uitvoering, of dat nou bij uitvoeringsorganisaties van de overheid, bij de politie, bij de jeugdzorg of in het onderwijs is. Volgens mij kunnen we namelijk het grote verschil maken door met hen in gesprek te gaan, te horen wat daar speelt, te horen hoe de dingen uitpakken die wij hier bedacht hebben, en door dat mee te nemen in hoe wij beleid maken. Volgens mij gaan we dan een verschil maken.

...

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Mevrouw Hermans geeft aan dat ze het eigenlijk wel vervelend vindt dat die zogenaamde "ombuigingen" op de zorg — dat is natuurlijk gewoon Haags jargon voor bezuinigingen — niet zijn meegenomen door het CPB. Dat vind ik toch wel een beetje frappant, want in het vorige debat hier werden de coalitiepartijen erg boos op mij omdat de SP had gezegd dat er bezuinigd werd in de zorg. Dat was "absoluut niet waar"; er was "geen sprake van bezuinigingen". Nu zegt mevrouw Hermans zelf dat ze ervan baalt dat een deel van de bezuinigingen niet is doorgerekend. Inmiddels heeft iedereen kunnen zien dat er flink bezuinigd wordt in de zorg, want naast de bezuinigingen die niet zijn meegenomen door het Centraal Planbureau, is een aantal bezuinigingen wél meegenomen door het Centraal Planbureau. Het gaat om keiharde bezuinigingen op de zorg, namelijk 400 miljoen euro op onze verpleeghuizen en 0,5 miljard euro op onze jeugdzorg. Ik vraag aan mevrouw Hermans hoe zij het in haar hoofd haalt om juist in een tijd waarin overal miljarden naartoe gaan, waarin de grote vermogens niet worden aangepakt en waarin miljarden aan subsidies worden uitgedeeld aan het bedrijfsleven, bijvoorbeeld onder de noemer van klimaat, op onze kwetsbare ouderen en kwetsbare jongeren te bezuinigen.

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Deze periode investeert het kabinet in de zorg, in de pandemische paraatheid. We zitten in een pandemie, in een coronacrisis. Het is al een paar keer gezegd. Het is zaak dat we een aantal investeringen doen om te zorgen dat we door deze crisis komen en in de toekomst daarop voorbereid zijn. We geven überhaupt de komende jaren meer uit aan zorg, zowel in de ziekenhuizen als in de verpleeghuizen, omdat er ook meer vraag zal zijn naar zorg. Dat begrijp ik. Dat is logisch. Die uitgaven zijn te verklaren. Tegelijkertijd is het wel onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de zorg ook in de toekomst beschikbaar blijft, van dezelfde kwaliteit blijft

¹ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/plenaire_verslagen/detail/2021-2022/39

als nu en betaalbaar blijft voor iedereen in dit land. Deze coalitie neemt de verantwoordelijkheid om de zorg toekomstbestendig te maken. Daarvoor nemen we een aantal maatregelen. We maken een aantal keuzes om ervoor te zorgen dat de stijging wat minder steil gaat dan dat die zonder de maatregelen zou gaan. Dat is de keuze die we maken. Dat is de verantwoordelijkheid die we nemen. Dat doen we juist om de zorg overeind te houden en van kwaliteit te houden.

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Ik maak hier wel bezwaar tegen. Wij hebben als Kamerleden namelijk maar een heel beperkt aantal interrupties. We mogen maar acht vragen stellen. Ik vraag mevrouw Hermans niet naar de totale zorguitgaven. Ik wees haar er alleen op dat zij eerder in het debat nog heel boos werd, omdat de SP niet mocht zeggen dat er bezuinigd zou worden, maar zij nu zelf aangeeft dat ze baalt dat bepaalde bezuinigingen niet worden doorgerekend. Ik vraag haar concreet naar een harde bezuiniging die wel is doorgerekend, namelijk die op de verpleeghuiszorg — nogmaals, dat gaat om 400 miljoen euro — en die op de jeugdzorg van 0,5 miljard euro. Mevrouw Hermans geeft daar geen antwoord op. Ik zou het dus fijn vinden dat mevrouw Hermans daarop ingaat, los van dat het dan weer van mijn interrupties af gaat, want ik heb ook nog een vervolgvraag. Ik hoef dus geen verhaal over pandemische paraatheid of over de zorgkosten in 2060. Waar haalt u het vandaan en hoe haalt u het in uw hoofd om deze periode zo veel te bezuinigen op onze kwetsbare ouderen en kwetsbare jongeren? Dat was mijn vraag.

...

De **voorzitter**:

Er was ook nog een vraag over de jeugdzorg. Mevrouw Marijnissen had het over de bezuinigingen in de jeugdzorg. Daar wilde ze een reactie op.

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Zeker. In de jeugdzorg geldt eigenlijk een zelfde soort vraagstuk. Ook daar gaan we de komende jaren extra geld aan uitgeven. Ook dat is terecht, want je ziet met name dat jongeren die gespecialiseerde jeugdzorg nodig hebben, die echt met heftige problematiek te maken hebben, te lang op een wachtlijst staan, te lang moeten wachten op zorg. Dat probleem moeten we oplossen. Daar moeten we met gemeenten over in gesprek, om aan de jongeren de zorg te kunnen geven die zij nodig hebben. We hebben de afgelopen jaren ook gezien dat er een enorme groei in de jeugdzorg heeft plaatsgevonden bij vormen van zorg waarvan we ons kunnen afvragen: is dat echt de jeugdzorg? Kunnen we dat misschien wat afremmen? Hoe kunnen we dat op een effectievere en efficiëntere manier vormgeven? Dat is de opdracht waar we in de jeugdzorg voor staan. Dat is de opdracht die wij in het coalitieakkoord met elkaar hebben afgesproken. Hoe zorgen we dat we met dat extra geld die heel kwetsbare kinderen kunnen helpen en ondersteunen? Hoe zorgen we dat we op zo'n manier hervormen dat die grote groep kinderen die misschien een beetje zorg of ondersteuning nodig heeft, die ook krijgt, maar dat dit niet de capaciteit en alles opslurpt voor die heel kwetsbare kinderen?

...

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Dan naar de jeugdzorg, want daar geldt eigenlijk hetzelfde voor. Jarenlang hebben gemeenten gevochten voor een fatsoenlijk budget voor de jeugdzorg. Recent is er zelfs, voor het eerst in onze nationale historie, een staking geweest van jeugdzorgmedewerkers. Die mensen laten niet snel hun jongeren in de steek, want zo voelt dat dan voor hen. Maar zij dachten: dit kan nu niet langer zo; wij moeten in actie komen. Uiteindelijk is er na allerlei procedures een uitspraak gekomen dat er meer geld naar de gemeenten moet om de jeugdzorg goed te organiseren. En wat doet u? U zegt: weet je wat, we halen er nog even een half miljard af. Dat is niet alleen asociaal, dat is onverantwoord. Dat vinden niet alleen wij, dat vindt ook het Sociaal en Cultureel Planbureau. Dat zegt dat er juist de komende tijd helaas waarschijnlijk meer en betere jeugdzorg nodig is. Dat pakt u die kwetsbare jongeren af.

...

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Dan over de jeugdzorg. Er gaat in de komende jaren extra geld, flink extra geld, naar de jeugdzorg. Om daar de goede keuzes te maken en op een goede manier zorg te blijven leveren, vind ik dat wij ervoor open moeten staan en bezig moeten zijn met hoe we het beter kunnen maken. Hoe kunnen we het zo hervormen dat we de zorg voor de jeugd op een goede manier organiseren, zeker voor die allerkwetsbaarsten? Dit kabinet, dit coalitieakkoord heeft de ambitie om dat met 500 miljoen minder te doen. In het coalitieakkoord staan daarvoor een aantal opties, ideeën uitgewerkt. Opgesomd, moet ik eigenlijk zeggen. Het komt nu aan op de uitwerking. Ik vraag aan het kabinet: werk dat uit en bewijs hoe je die bezuiniging — ik mag het eigenlijk niet zo noemen, hè — die 500 miljoen euro minder, voor elkaar kunt krijgen. Daarbij doe ik echt een dringend beroep op gemeenten: kom daarover alstublieft aan tafel en ga ook juist hierover in gesprek met het kabinet, in het belang van de zorg voor kwetsbare kinderen.

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Ik ben blij dat mevrouw Hermans nu inmiddels zelf erkent dat het bezuinigen zijn en dat de actie de vorige keer in het debat dus totaal nergens op sloeg door te roepen dat er niet bezuinigd wordt in de zorg, want er wordt namelijk keihard bezuinigd. Mevrouw Hermans doet het precies verkeerd om. Er is meer personeel nodig in de verpleeghuizen. Dat ga je natuurlijk niet bereiken door er minder geld in te steken. Dat is nou net het hele probleem. De gemeenten hebben groot gelijk dat ze het overleg over de jeugdzorg hebben opgeschort omdat ze zeggen dat het nu al harstikke lastig is, dat de werkdruk nu al hoog is, dat de wachtlijsten nu al lang zijn en dat ze alleen maar oplopen. Dus we kunnen het niet met minder geld. In een tijd waarin de grote vermogens niet worden aangepakt en er miljarden uitgegeven worden, wil ik wel van mevrouw Hermans het volgende weten over dit plan om te bezuinigen op verpleeghuizen. Ik heb in de verkiezingscampagne daarover niemand gehoord en ik heb in geen een verkiezingsprogramma gelezen: er is weliswaar zo lang gevochten voor die personeelsnorm, maar die gaan we nu afschaffen en tegen die mensen gaan we zeggen dat het wel een tandje minder kan, we halen er 400 miljoen van af. Ik heb het nergens gelezen. Er is niemand die er in de verkiezingen over is begonnen. Dus er is ook niemand in Nederland die daarvoor gestemd heeft, maar we krijgen het nu wel. Dus ik wil graag weten wie dit idee heeft ingebracht bij de coalitiebesprekingen. Wat is de reden dat u het in uw hoofd kunt halen om 400 miljoen weg te halen bij de verpleeghuizen waar dat geld juist zo hard nodig is en om een half miljard weg te halen bij de jeugdzorg?

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Deze coalitie is gaan onderhandelen en heeft gekeken wat de vragen zijn die voorliggen. Waar krijgen we mee te maken? Wat zijn de ambities en doelen die we hebben om dit land beter door te geven? Ja, dan worden we ook geconfronteerd met hoge uitgaven voor de zorg. Ik vind het helemaal niet erg om veel geld uit te geven aan de zorg want de zorg is belangrijk, wat we de afgelopen twee jaar ook wel hebben gezien in de coronapandemie. We zien ook waar dingen beter en waar dingen anders kunnen. Dat wil ik juist voor elkaar krijgen om te zorgen dat onze zorg van deze kwaliteit blijft. Maar we hebben ook de verantwoordelijkheid om te zorgen dat de zorg betaalbaar blijft, dat we ook het geld houden in dit land om uit te geven aan politie, veiligheid en onderwijs. U kunt "nee" schudden, mevrouw Marijnissen, maar als je een coalitieakkoord sluit horen daar ook dit soort lastige keuzes bij. Ik sta ervoor en ik ga ervoor, maar ik ben het volledig met u eens dat de zorg in verpleeghuizen op niveau moet blijven. Waar we zien dat het aantal mensen dat in verpleeghuizen werkt nu al onder druk staat omdat de arbeidsmarkt een groot vraagstuk is voor al die onderwerpen, dan is het toch aan ons om hier het debat met elkaar te voeren over wie we kunnen helpen en hoe we met voorstellen kunnen komen om ook in die verpleeghuizen te zorgen dat we die zorg overeind houden? Want ik ben het met u eens dat die werkdruk te hoog is. Ik ben het met u eens dat die omlaag moet, juist ook om meer tijd voor zorg te organiseren.

De voorzitter:

Laatste interruptie, mevrouw Marijnissen.

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Dat is mevrouw Hermans helemaal niet met mij eens, want als ze dat met mij eens zou zijn, dan zou ze het niet in haar hoofd halen om daar 400 miljoen euro weg te halen. Dát is het probleem. We kunnen hier de discussie voeren over de zorgkosten. Dat hebben we al zo vaak gedaan. Als SP hebben we al zo vaak voorstellen gedaan om de kosten in de zorg te drukken, om de verspilling tegen te gaan, om de overbodige bureaucratie aan te pakken, om het stelsel aan te pakken dat duur is en dat leidt tot heel veel bureaucratie en verkeerde prikkels, om de winstuitkeringen in de zorg aan te pakken, om de grote winsten in de farmaceutische industrie aan te pakken. Er is ontzettend veel geldverspilling tegen te gaan in de zorg. Daar hebben wij allerlei ideeën over, maar ik vind ze niet terug in het coalitieakkoord, nog niet eens een begin ervan. Wat ik wel terugvind is een hele asociale bezuiniging. Ik vraag mij af hoe u aan die mensen in het verpleeghuis gaat uitleggen dat ze het maar met minder collega's moeten doen, als u weet dat het nu al zo is dat mensen vaak pas laat uit bed worden gehaald en weer vroeg naar bed moeten worden gebracht omdat er gewoon te weinig collega's zijn. En inderdaad — meneer Rutte noemde dat in zijn regeringsverklaring — wordt een van de grootste uitdagingen: hoe houden we het werken in de zorg aantrekkelijk? Nou ik kan u zeggen, mevrouw Hermans, niet door die zorg kapot te bezuinigen. Echt niet!

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Mevrouw Marijnissen, we houden de zorg aantrekkelijk door te werken aan die werkdruk. We houden de zorg aantrekkelijk door het initiatiefvoorstel waar GroenLinks en de VVD aan werken, zo snel mogelijk in te voeren, namelijk dat verpleegkundigen een stem krijgen in de raad van bestuur. We houden de zorg aantrekkelijk door in de inroosting van verpleegkundigen en verzorgenden meer flexibiliteit te organiseren. En we houden de zorg aantrekkelijk door hier in deze zaal met elkaar een beetje met trots te praten over die geweldige dingen die gebeuren in de verpleeghuizen, de ziekenhuizen en de gehandicaptenzorg. Want dat is de uitstraling die we hebben op Nederland en op jongeren die nu in de schoolbanken zitten en op het punt staan te gaan kiezen wat hun vervolgopleiding wordt. Ik hoop van ganser harte dat heel veel jongeren de keuze maken om in de zorg te gaan werken. Maar dan is het ook aan ons om met een beetje trots over onze zorg te praten.

...

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Ik wil ook wat vragen over de jeugdzorg. Ik wil echt af van de vraag: moet je nou wel bezuinigen of niet? Daar ga ik echt aan voorbij.

Regelmatig komen er op mijn bureau verhalen van ouders die niet durven te gaan slapen en hun kind vasthouden. Ze zijn namelijk bang dat dit kind er de volgende ochtend niet meer is, omdat dit kind dreigt een einde aan zijn leven te maken. Dat zijn ouders die mij regelmatig melden dat ze weken aan het bellen zijn om de juiste hulp te krijgen, en dat die er niet is. Juist in een tijd, in deze coronapandemie, waarin onze jongeren het ontzettend zwaar hebben en waarin er meer mentale klachten zijn, maak ik me heel veel zorgen over die bezuiniging van 500 miljoen die staat ingeboekt. Zeg ik dan dat er nooit ofte nimmer een bezuiniging plaats kan vinden? Nee, maar er ligt nu geen plan onder. Er wordt dus gezegd "we gaan 500 miljoen bezuinigen", zonder dat je weet hoe je het systeem echt wil veranderen.

Mijn concrete vraag is daarom de volgende. Haal die bezuiniging alsjeblieft van tafel en begin bij de inhoud. Ga eerst eens kijken hoe we het systeem kunnen versterken en verbeteren. Als onderaan de streep blijkt dat we het efficiënter kunnen doen en dat er geld overblijft, dan kunnen we dat op andere plekken inzetten. Maar als uiteindelijk blijkt dat er misschien meer geld nodig is, moet je daar ook voor openstaan. We hebben het zo lang gehad over een nieuwe bestuurscultuur. Dat begint wat mij betreft bij de inhoud en niet bij het budget. Bent u daartoe bereid?

Mevrouw **Hermans** (VVD):

De voorbeelden die de heer Klaver noemde, gaan precies over de heftige, gespecialiseerde

jeugdzorg waar ik het over had en waarvan ik ook vind dat heel veel jongeren daar nu veel te lang op moeten wachten. U schetst het beeld van ouders die bijna niet durven te gaan slapen door de angst wat er misschien in de nacht kan gebeuren. Dat is vreselijk. Daar moet snel verandering in komen. Precies om die reden vind ik het goed dat we in de komende jaren extra geld investeren in de jeugdzorg. Precies om die reden vond ik het zo goed om te lezen dat, ondanks het feit dat de gemeenten gezegd hebben dat ze nu even niet meer met het Rijk praten, juist de organisaties die werkzaam zijn in de gespecialiseerde jeugdzorg tegen elkaar hebben gezegd: wij blijven wel doorpraten over de inhoud in werkgroepen die bezig zijn met de hervormingsagenda, omdat die inhoud door moet gaan.

De voorzitter:
De heer Klaver.

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Ik ga nu naar de vraag van de heer Klaver. Ik kom nu bij het geld. Ik ben het eens met de heer Klaver: je begint bij de inhoud. Tegelijkertijd ligt er ook een financieel vraagstuk, ook op de lange termijn. In dit coalitieakkoord hebben wij een aantal opties opgeschreven waarlangs je kan kijken om in de jeugdzorg een aantal dingen beter en efficiënter, maar vooral beter, te doen. Die zijn niet uitgewerkt. Ik zou langs de lijn van de inhoud die de heer Klaver schetst, zeggen: kabinet, laat de Kamer, de gemeenten en de jeugdzorgorganisaties zien hoe je uitwerking kunt geven aan die inhoudelijke punten om tot dat bedrag te komen, hoe dat er dan uit zou zien. Bewijs dat dit op deze manier ingevuld kan worden. Misschien kom je wel tot andere maatregelen. Dat zou ook kunnen. Maar ga dat bewijzen en ga daarover met gemeenten om de tafel en in gesprek. Precies daarom was ook mijn oproep aan gemeenten: ga alsjeblieft weer in gesprek en kom alsjeblieft aan tafel, juist omdat we die zorg voor die allerkwetsbaarsten beter moeten regelen.

De heer **Klaver** (GroenLinks):

De woorden zijn echt veel vriendelijker dan in de vorige periode, maar dit is precies zoals hier altijd politiek wordt bedreven. Er wordt een bezuiniging ingeboekt. Er wordt gezegd: dit is het bedrag dat we moeten halen. En over die invulling mogen gemeenten dan gaan meepraten, mogen wij hier in het parlement gaan meepraten. Dat is waar mijn bezwaar ligt. Dat is waarom ik heel goed snap dat gemeenten zeggen: zoek het maar uit; wij komen niet aan tafel. Er is een uitspraak geweest van de arbitragecommissie dat dit bedrag erbij komt en we gaan eerst praten over de inhoud. Ik vind in alle eerlijkheid dat ik hier een buitengewoon redelijke vraag neerleg. Ik zeg niet dat er nooit bezuinigd zou kunnen worden. Dat zou ik hier nooit, op geen enkel beleidsterrein, zeggen. Het enige wat ik u vraag, is om te beginnen bij de inhoud. U begint nu met een bezuiniging van 500 miljoen. Dit voorjaar zijn er verkiezingen in de gemeenten. Dan moeten er nieuwe plannen worden gemaakt. Als er gewoon een bezuiniging in de boeken staat, gaan gemeenten daarop anticiperen. En voordat er dan een systeemwijziging is! Als je kijkt naar hoe de jeugdzorg nu werkt, zal je zien dat er dan bezuinigd moet gaan worden voor de komende jaren. Daar zit mijn grote zorg, want er zijn al enorme wachlijsten. Als het ons echt menens is dat we iets voor die ouders moeten doen, dan halen we die bezuiniging nu van tafel. U zei net, even bijna tussen neus en lippen door: we hebben ook een financiële opgave. Dat is waar. Maar dan zeg ik: laten we dan andere keuzes maken in dit debat. Ik ben best bereid om hiervoor andere dekkingen te zoeken, maar we gaan dit niet weghalen bij de misschien wel allerkwetsbaarste groep in deze coronacrisis.

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Er gaat in de komende periode extra geld naar de gemeenten en vanaf enig moment iets minder dan door de Commissie van Wijzen is geadviseerd. In het coalitieakkoord staan een aantal voorstellen waarom de coalitie denkt dat dat kan. Ik vraag aan het kabinet om dat te onderbouwen, om uit te leggen waarom het dat denkt. Die vraag zou ik via de minister-president aan de staatssecretaris van VWS willen stellen. Volgens mij ga je dan langs de lijn van de inhoud kijken waar mogelijkheden zitten. Ik leg de bewijslast aan de kant van het kabinet neer om daar invulling aan te geven. Dat is wat ik vraag aan het kabinet. Dat moet wat mij betreft ook snel gebeuren. Ik ben het helemaal eens met de heer Klaver dat we daar snel zicht op moeten hebben, zodat voor iedereen duidelijk is hoe dit eruit komt te zien.

De voorzitter:

Mevrouw Ploumen had op hetzelfde punt nog een interruptie.

Mevrouw **Ploumen** (PvdA):

De jeugdzorg is in de afgelopen jaren een grote zorg voor ons allemaal geweest, zeker ook voor gemeenten, want die zien hoe kwetsbare jongeren in de knel komen. Je zou denken dat het dan een wijs besluit van een kabinet is om extra te investeren in de jeugdzorg. Maar wat doet het kabinet? Het is gewoon een bezuiniging: 500 miljoen eraf. Dat leidt er niet alleen toe dat heel veel jongeren en mensen die met jongeren werken zich zorgen maken, maar ook dat de gemeenten niet meer aan tafel willen. En dan houdt mevrouw Hermans hier vol: de bewijslast bij het kabinet, meer minder, extra dagen, iets eraf. Er wordt 500 miljoen bezuinigd. Dat is onacceptabel. Er is geld genoeg. Er kunnen andere keuzes worden gemaakt. Die bezuiniging moet van tafel.

...

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Er gaat meer geld naar gemeenten, maar iets minder dan gevraagd. Als we dat "bezuinigen" noemen, dan wordt het wel een erg ingewikkeld debat. Ik ben het eens met de heer Klaver dat er in de jeugdzorg, met name in de gespecialiseerde jeugdzorg waar het echt over die allerkwetsbaarste kinderen gaat, iets moet gebeuren. Ik vind het daarom ook goed dat er extra geld naar gemeenten gaat. Tegelijkertijd heb ik net gezegd hoe ik vind dat we naar die 500 miljoen moeten kijken en in het algemeen naar de zorg. We moeten nadenken over de vraag hoe we, of het nu in de verpleeghuizen, de ziekenhuizen, de jeugdzorg of de gehandicaptenzorg is, omgaan met het personeelstekort, het arbeidsmarktvraagstuk dat zo breed speelt. Dat vind ik een verplichting voor deze coalitie, maar ik hoop dat we daar samen met de hele Kamer in kunnen optrekken en ook het kabinet kunnen aanjagen om te horen welke voorstellen het daarvoor gaat doen.

Als ik zo meteen de kans krijg om mijn inbreng af te maken, hoop ik dat ik ook nog wat dingen kan benadrukken. In de interrupties van mevrouw Ploumen en de heer Klaver ging het over jeugdzorg en verpleeghuiszorg. Ik zie dat er een aantal ingewikkelde keuzes in dit coalitieakkoord zitten. Maar door alleen die eruit te pikken, vergeten we te belichten wat er ook gaat gebeuren, wat we ook doen met dit coalitieakkoord. We gaan investeren in het klimaat om dit land schoner door te geven aan volgende generaties. We investeren in de veiligheid hier in Nederland en in de veiligheid van Nederland in de wereld. Want er gebeurt nogal wat, echt letterlijk, op dit moment. We gaan investeren in woningen en woningbouw, zodat er weer huizen komen. Zodat starters, ouderen en jongeren die misschien wel op dit moment tevergeefs op Funda zitten te klikken, over een aantal jaren weer een betaalbaar huis kunnen vinden. Helaas moet ik "over een aantal jaren" zeggen, want het duurt even voordat de bouwproductie echt op gang is.

De voorzitter:

Ik ga nu naar mevrouw Simons van BIJ1.

Mevrouw **Simons** (BIJ1):

Ik was ook van plan het een en ander te vragen over de jeugdzorg. Ik ben heel blij dat meneer Klaver en mevrouw Ploumen dat hebben gedaan, want er is nog een groep die extra aandacht verdient. Dat is de groep van mensen met een beperking.

...

Mevrouw **Den Haan** (Fractie Den Haan):

Ik wil toch graag nog even terugkomen op de ouderenzorg en de jeugdzorg. Het is natuurlijk altijd een nadeel als er wat interrupties tussen zitten, maar zo werkt het nou eenmaal. Wat zich hier volgens mij wrekt, is een gebrek aan visie. Ik wil toch heel graag iets duidelijk maken, ook vanuit mijn persoonlijke ervaring. Ik draai in de weekenden diensten mee in een revalidatiecentrum in een verpleeghuis. Ik snap heel goed dat die 400 miljoen, die eigenlijk toegekend was om een

punt uit het kwaliteitskader vorm te geven, niet uitgegeven kan worden, want de mensen zijn er simpelweg niet. Maar om het geld dan weg te halen, dat vind ik wel heel verdrietig. Tijdens bijvoorbeeld een dagdienst op zondag staan we met vier mensen op 28 zware revalidatiepatiënten. Zij zijn dan ontzettend blij dat ik als vierde ben toegevoegd om de mensen onder de douche te kunnen doen, zodat ze één keer in de week onder de douche zijn geweest. Ze zeggen dan: dank u wel, zuster, u heeft mijn week goedgeemaakt. Ik vind dat echt heel verdrietig. Ik zou dus graag willen dat die 400 miljoen ingezet zou worden om te kijken hoe we er dan op een andere manier wel voor kunnen zorgen dat deze mensen de zorg krijgen die nodig is.

Datzelfde geldt voor kwetsbare kinderen in de jeugdzorg. Meneer Klaver gaf al aan dat er ouders zijn die naast hun kind slapen om ervoor te zorgen dat dat kind er 's ochtends nog wel is. Ik heb die ervaring. Dat is heel verdrietig. Als je kind iets mankeert, zware PTSS heeft, en je een jaar lang moet wachten op gespecialiseerde zorg, terwijl het na vijf, zes weken eigenlijk wel weer heel erg goed zou gaan op het moment dat die gespecialiseerde zorg er geweest zou zijn, dan is dat ongelofelijk pijnlijk. Om dan te zeggen dat je 500 miljoen wil bezuinigen en aan organisaties, gemeentes, te vragen hoe dat dan te doen, dat vind ik echt heel erg schrijnend, zeker omdat, nogmaals, hier de visie ontbreekt. Je moet eerst uitgaan van de vraag: wat voor soort zorg wil je leveren? Wat voor soort jeugdzorg wil je leveren? Dan kunt u zeggen dat er wel geld naar klimaat gaat om onze wereld door te geven aan de volgende generaties, maar als we zo doorgaan in de jeugdzorg, dan zijn een heleboel kinderen van die volgende generatie er niet meer. Met klem vraag ik u echt: kijk eerst naar een visie, kijk dan hoeveel geld daarvoor nodig is en kijk dan of dat beschikbaar gesteld kan worden.

Mevrouw **Hermans** (VVD):

Zo'n persoonlijk verhaal is altijd aangrijpend om te horen. Dit is precies de vorm van jeugdzorg, voor de allerkwetsbaarsten, waar ik het ook niet acceptabel van vind dat iemand daar een jaar op moet wachten, juist als je ziet dat het na die zorg na een paar weken al beter gaat. Dat wil niet zeggen dat het beter is, maar dat het in elk geval al beter gaat. Daarom vind ik het ook goed dat we extra investeren in de jeugdzorg en dat er flink extra geld naar gemeenten gaat voor de jeugdzorg, juist voor deze allerkwetsbaarsten. Wat die visie op de lange termijn betreft vind ik ook dat wij ons met elkaar de vraag moeten stellen wat precies wel en niet jeugdzorg is. Dat geldt absoluut voor dit voorbeeld van gespecialiseerde jeugdzorg voor kwetsbare kinderen, maar er zijn ook vormen van jeugdzorg waarover we met elkaar het debat moeten voeren of het wel jeugdzorg is en of het in deze omvang en op deze manier georganiseerd moet blijven worden. Het is de achterliggende gedachte van deze coalitie geweest om deze afspraken zo te maken. Ik zie ook dat daar nu discussie over is en dat er getwijfeld wordt of dit gehaald kan worden. Precies daarom stel ik de vraag aan het kabinet om te onderbouwen hoe die 500 miljoen kan worden ingevuld. Maar dat de zorg voor die kwetsbaren geregeld moet worden en dat die ellenlange wachtlijsten moeten worden opgelost, ben ik van a tot z met mevrouw Den Haan eens.

...

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Wat we ook kwalijk vinden — daar ging het eerder in dit debat al over — zijn de aangekondigde bezuinigingen op de zorg. Ik ben blij dat in ieder geval is opgehelderd dat er bezuinigd wordt, want ik had de vorige keer met de heer Segers een debat over de vraag in hoeverre dat wel of geen bezuinigingen zouden zijn. Maar die zijn er, met name op de verpleeghuiszorg en op de jeugdzorg; het ging er al over.

In het debat dat ik net had met de VVD, met mevrouw Hermans, werd het mij niet duidelijk, maar ik wil toch echt weten: wie heeft dit nou bedacht? Wie van de coalitiepartijen heeft nou bedacht: weet je wat, we kunnen wel op de verpleeghuiszorg bezuinigen, we kunnen de personeelsnorm wel afschaffen en we kunnen wel vertellen dat het daar met minder geld kan? Ik ben het niet tegengekomen in de verkiezingsprogramma's. Ik wil weten wie dit bedacht heeft. Het kan namelijk niet. Wij vinden dus ook dat dat van tafel moet, net zoals de bezuinigingen op de jeugdzorg natuurlijk van tafel moeten. We geven de gemeenten groot gelijk die gezegd hebben: wij gaan hier niet over doorpraten. Er is al zo lang geknokt, zowel door de medewerkers als in dit

geval door de gemeenten, om fatsoenlijke budgetten te krijgen, in dit geval voor de jeugdzorg. Dat kan je niet zomaar terzijde schuiven. Dat kun je niet zomaar wegbezuinigen. Dus dat moet wat ons betreft ook echt van tafel.

...

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Zeker. Er hangt wel verandering in de lucht. We zien die verandering niet komen van Rutte IV, maar wel vanuit de samenleving. Overal zijn alweer nieuwe protesten aangekondigd. Ik noemde al het protest van de studenten op 5 februari en er zijn nieuwe woonprotesten aangekondigd. De klimaatbeweging is acties gestart voor een fatsoenlijke bijdrage van de grote vervuilers. We zien ook dat de jeugdzorg al acties heeft aangekondigd, op 15 maart. De SP zal die steunen en we zullen samen zorgen dat die verandering er komt.

...

Mevrouw **Ploumen** (PvdA):

Voor de jongeren die het niet getroffen hebben, is de situatie al niet heel veel beter, want kijk eens naar de meest kwetsbare kinderen die in de knel zitten, omdat er ellenlange wachtlijsten zijn in de jeugdzorg. Wat brengt dit nieuwe kabinet hun? Extra bezuinigingen op de jeugdzorg en de invoering van een eigen bijdrage. Ook op de zorg voor ouderen wordt fors bezuinigd. Het CPB zegt het zelf: het leidt tot minder zorg en tot een lagere kwaliteit van de zorg.

Onder het nieuwe leiderschap van Financiën loopt de staatsschuld op tot mythische proporties, omdat het kabinet het nalaat om scheefgegroeide vermogens, multinationals en superrijken extra te belasten. Het kabinet vraagt niks extra's van het groeiend aantal miljonairs, maar beperkt wel de zorg voor kinderen met autisme, met psychische klachten en voor kinderen die de verdrietige pech hebben dat hun ouders niet voor hen kunnen zorgen. Er is sprake van de verkoop van sociale huurwoningen, van de ontkoppeling van de AOW, van een minieme verhoging van het minimumloon en van een eigen bijdrage in de jeugdzorg en in de verpleeghuizen, terwijl het kabinet niks vraagt van exorbitante vermogens en de uit het lood geslagen winsten van multinationals en aandeelhouders ongemoeid laat.

...

Voorzitter. Daarom doe ik een aantal voorstellen.

...

Drie. Zie af van de bezuinigingen in de jeugdzorg en de ouderenzorg. In een tijd waarin er zo fors geïnvesteerd wordt, kan het toch echt niet waar zijn dat er wordt bezuinigd op kwetsbare jongeren of dat ouderen juist minder handen aan het bed krijgen. Medewerkers in de zorg verdienen een loonsverhoging.

...

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Dat is geen nieuwe bestuurscultuur. Ik zal alvast het volgende zeggen. Mijn partij zal daar nooit mee akkoord gaan. Wij willen echte problemen oplossen, geen politieke problemen. Dat betekent: als er meer geld nodig is voor onderwijs, gaan we meer investeren, maar als het met minder kan, moeten we dat ook doen. Ik heb het in interruptiedebatten al vaak gezegd: soms is het tegenovergestelde waar. Dat is niet vaak zo; bij bijna alles komt er geld bij, maar op sommige cruciale plekken niet. Ik vind het echt onbegrijpelijk dat er 500 miljoen bezuinigd wordt op de jeugdzorg. Ik zou echt willen vragen: alsjeblieft, haal die eraf, niet omdat er nooit bezuinigd zou

kunnen worden, maar omdat hier ook geen plan onder ligt. Je moet eerst een plan hebben. Eerst komt de inhoud, en dan moet je bepalen welk bedrag daartegenover kan staan.

...

De heer **Eerdmans** (JA21):

Voorzitter. Nu ik toch spreek over slachtoffers wil ik het nog heel even hebben over een van de grootste groepen slachtoffers van deze coronacrisis: onze jongeren. Minister Kuipers noemde het al tijdens de persconferentie: maar liefst twee derde van alle jongeren kampt met eenzaamheid. Dat is een gigantisch aantal. Zij gaan voor een nog grotere belasting van onze jeugd-ggz zorgen, terwijl daar al jaren code zwart heerst. Te midden van al die narigheid denkt het kabinet: we draaien niet alleen de toegezegde bedragen terug, maar we gaan ook nog eens bezuinigen op de jeugdzorg. Dat kunnen wij niet verantwoorden. We sluiten aan bij eerdere sprekers die dat vandaag gezegd hebben. JA21 hoopt dat het kabinet luistert naar de oppositie, die van links tot rechts zegt: doe dit onze jongeren niet aan.

...

De heer **Van der Staaij** (SGP):

Voorzitter. Het valt ons daarnaast op — dat gaat niet zozeer alleen over het coalitieakkoord, maar eigenlijk over het hele maatschappelijke en politieke debat — dat er tegenwoordig steeds sneller over "crisis" wordt gesproken bij allerlei onderwerpen: coronacrisis, klimaatcrisis, asielcrisis, wooncrisis, stikstofcrisis. Die crisisinflatie doet wat, want wie in schrille crisistermen spreekt en vol verwachting naar de sterke overheid kijkt als de grote probleemoplosser, lokt een centralistische overheid uit die steeds drastischer maatregelen neemt. Wij pleiten voor meer gematigdheid, meer bescheidenheid, meer maatwerk en meer ruimte voor de samenleving zelf en trouwens ook voor medeoverheden: provincies en gemeenten. Vandaag kwam al een aantal keren naar voren dat gemeenten zich best behoorlijk tegen de schenen voelen geschopt omdat oude afspraken over de jeugdzorg niet nageleefd worden. Hoe gaat het kabinet dit en ook die verhoudingen goedmaken? Hoe wordt voorkomen dat Rutte IV een centralistisch crisiskabinet wordt? Dat is eigenlijk mijn overkoepelende vraag.

...

Mevrouw **Simons** (BIJ1):

BIJ1 gelooft dat het land geen behoefte heeft aan een kortetermijnvisie maar aan een langetermijnvisie. Aan een kabinet dat de grote problemen van onze tijd trefzeker te lijf gaat: het institutioneel racisme, de crisis in de jeugdzorg, de crisis in het onderwijs, de crisis van het kapitalisme. Als het aan ons lag, zouden we de crisis in de jeugdzorg te lijf gaan, niet door extra te bezuinigen maar door te investeren in een radicale hervorming. Dan zouden we ellenlange wachtlijsten in de transzorg aanpakken en zorgen dat transpersonen menselijk worden behandeld. Dan zouden we het recht op zorg garanderen en niet stiekem de zorg nog meer uitkleden. Als het aan BIJ1 ligt zouden we van multinationals en de allerrijksten een eerlijke bijdrage aan de samenleving eisen, en de winst- en dividendbelasting verhogen, evenals de belasting op vermogens en inkomsten van de rijken. Zij zijn de afgelopen twee jaar niet een klein beetje maar behoorlijk rijker geworden. Daarom stellen we voor te beginnen met een eenmalige coronataks op de inkomens van deze mensen.

...

De **voorzitter**:

Ik sluit deze vergadering. Wij komen trouwens morgen weer bijeen om 10.15 uur om een vervolg te geven aan dit debat.

...

Minister **Rutte**:

Ik ga heel precies antwoord geven. Dat zal u misschien niet bevallen, maar dat past wel bij die uitgestoken hand. Ik moet daar heel precies over zijn, want het is een begrijpelijke en heel terechte vraag van mevrouw Ploumen, die ook bij anderen zal leven. Dit kabinet heeft geen regeerakkoord geschreven waarin tot in de details alles is uitgewerkt. Wij hebben een coalitieakkoord gemaakt dat inderdaad dikker is dan wij eigenlijk hadden gewild, maar in ieder geval dunner dan gevreesd werd. Dat ding moet worden uitgewerkt. Mevrouw Hermans vroeg: wanneer krijgen wij de planning van de planning? Die komt binnen drie weken, kan ik zeggen. Ik kom daar dadelijk nog op terug. Dus de relevante ministers, die echt dingen moeten uitwerken, zullen binnen drie weken laten weten hoe zij dat doen.

Gisteren in het debat speelden er een paar heel grote onderwerpen. Een ervan was de AOW. De koppeling blijft sowieso in stand, maar die zou in onze plannen worden uitgezet voor de verhoging van het minimumloon en de bezuinigingen op de jeugdzorg. Maar er waren ook andere onderwerpen. Daar heb ik heel goed naar geluisterd; daar heeft het kabinet heel goed naar geluisterd. Daar heb ik gisteren ook met de vicepremier overleg over gehad. Ik zal heel precies zijn. Wij gaan vandaag niet toezeggen dat die koppeling terugkomt. Als dat de check is of er sprake is van een uitgestoken hand, dan ga ik u teleurstellen. Ik ga dadelijk uitgebreid in op de AOW, dus ik zou u willen vragen om niet nu daarover te interrumperen, maar mij de gelegenheid te geven daar iets langer over te praten. Maar omdat mevrouw Ploumen nu — althans naar mijn gevoel — de twee onderwerpen jeugdzorg en AOW eruit licht, wil ik die in algemene zin beantwoorden.

Wat ik dadelijk wel zal benoemen, is dat het kabinet heel precies gaat kijken hoe wij ervoor kunnen zorgen dat wij, waar de koopkracht nu over een breed front verkeerd uitkomt, toch terug kunnen naar de doelstellingen van het akkoord. Daarbij hebben wij heel goed geluisterd naar wat de Kamer zegt, ook over de positie van ouderen. Of daarmee het instrument van de koppeling terugkomt? Als dat de toezegging moet zijn vandaag, dan ga ik die toezegging vandaag niet doen. Ik ga wel de toezegging doen dat wij er alles aan gaan doen om ervoor te zorgen dat het koopkrachtbeeld hersteld wordt, binnen redelijke grenzen. Daar hebben wij ook het Centraal Economisch Plan van het CPB voor nodig. Dat komt in maart. Dan hebben wij ook de actuele raming van de cijfers op het terrein van de inflatie.

Voor de jeugdzorg geldt hetzelfde. Maarten van Ooijen, de staatssecretaris, is nu, uiteraard samen met Hanke Bruins Slot, aan de slag met de gemeenten. Zij bekijken hoe wij ervoor kunnen zorgen, met de druk die er is door alle vacatures, dat de jeugdzorg er is voor degenen die het echt nodig hebben en dat de wachtlijsten daar verminderen, in combinatie met, op de een of andere manier, de houdbaarheid, ook op langere termijn, van de overheidsfinanciën.

Ik heb gisteren heel goed de zorg van de Kamer gehoord. Dat verplicht het kabinet dus ook om in de uitwerking van de plannen over de jeugdzorg die zorgen te adresseren, niet alleen uit beleefdheid en vanwege die uitgestoken hand, maar ook vanuit de politieke rationaliteit, want anders zullen die plannen niet door de Eerste Kamer komen. Dus al zou u mij niet vertrouwen, ik vind het sowieso belangrijk dat er een breed draagvlak is, omdat die plannen anders niet door de Eerste Kamer komen.

Als mevrouw Ploumen zou zeggen dat ze vandaag als bewijs van die uitgestoken hand wil zien dat die bezuiniging van tafel gaat, dan ga ik dat vandaag niet leveren. Als zij wil weten dat het kabinet met de gemeenten in gesprek is, et cetera, en of ik heel goed de grote zorgen gehoord heb die er in de Kamer leven over de jeugdzorg, dan is het antwoord ja. Wij moeten terugkomen op een manier die past bij de reacties uit de Kamer en die, nogmaals, ook past bij het karakter van dit stuk, niet zijnde een regeerakkoord, maar een coalitietakkoord.

Dat even op hoofdlijnen. Ik kom natuurlijk nog te spreken over de jeugdzorg. Misschien kunnen we daarmee nu alle interrupties vermijden, zou mijn suggestie zijn, want ik heb nog niet de kans gehad om daar iets meer over te zeggen. Maar dit naar aanleiding van de uitdaging van mevrouw Ploumen.

Mevrouw **Ploumen** (PvdA):

De minister-president stelt niet alleen mij teleur — daar kom ik wel overheen — maar ook de mensen in het land. Niet alleen door te zeggen: ik ga zelf definiëren hoe die uitgestoken hand eruitziet en niet jullie — terwijl dat toch de bedoeling van het debat was. Maar ook door geen harde toezeggingen te doen over het schrappen van die ontkoppeling van de AOW, het schrappen van de bezuiniging op de jeugdzorg, het schrappen van de bezuiniging op de verpleeghuiszorg en het schrappen van de bezuiniging op de huurders. Dat is niet zo ingewikkeld. Ik zou het de minister-president dus nogmaals willen vragen. Dit is de dag waarop dat moet gebeuren, dit is de dag waarop wij, dus niet alleen de oppositie maar ook het kabinet, moeten willen laten zien dat het echt anders wordt.

...

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Ik vind dit te makkelijk. Een aantal weken geleden stonden we hier natuurlijk ook al. Toen hebben we ook al een groot punt gemaakt van het bezuinigen op de zorg. De coalitie werd daar toen nog heel boos over. Ik ben blij dat de minister-president inmiddels zelf erkent dat er bezuinigd wordt, bijvoorbeeld op de jeugdzorg en op de verpleeghuiszorg. Maar ook nu zegt hij: wij gaan daar vandaag niks over afspreken. Een aantal weken geleden zei hij ook: wij gaan daar vandaag niks over afspreken, er komt nog een debat. Nu is er een nieuw debat en zegt hij weer: wij gaan daar nu niks over afspreken, er komt nog een debat. We kunnen hier nog heel vaak met elkaar staan, maar het is veel interessanter om te kijken wat er ook echt kan veranderen. Vooralsnog is dat helemaal niks, als ik de woorden van de minister-president goed beluister.

...

Minister **Rutte**:

Om wel precies te zijn, om te beginnen over de ouderenzorg: daarvoor geldt dat de uitgaven aan de ouderenzorg in de Wlz, de Wet langdurige zorg, in deze kabinetsperiode zullen toenemen van 15,9 miljard naar 17,3 miljard. Dat is dus een stijging. We proberen de komende jaren maar zeker ook daarna, richting 2050, een rem te zetten op die stijging, maar het is niet zo dat we bezuinigen op de zorg. Dat is één. Dat geldt trouwens ook voor de jeugdzorg; ik wil ook even het beeld wegnemen dat we op de jeugdzorg gaan bezuinigen. Er komt structureel 300 miljoen bij voor de jeugdzorg. Als je dat afzet tegen wat de Commissie van Wijzen daarover heeft gezegd, is dat uiteraard minder dan wat zij suggereerde, maar er is geen sprake van een bezuiniging op de jeugdzorg. Ik wil die twee dingen wel gezegd hebben. Dan kunnen we het nog steeds oneens zijn: zijn die totale bedragen voldoende en moet je het anders verdelen? Dat respecteer ik, maar er is geen sprake van bezuinigen op de jeugdzorg en op de ouderenzorg. Wat de koppeling betreft: die blijft volledig in stand. Wat we in onze plannen alleen niet doen, is de verhoging van het minimumloon ook doorkoppelen naar de AOW, mede omdat de AOW natuurlijk al boven het sociaal minimum zit en ook boven het sociaal minimum blijft. Tegelijkertijd zie je dat er een probleem ontstaat met de koopkracht. We hebben in de koopkracht natuurlijk een hele forse correctie gedaan door de ouderenkorting fors te verhogen. We weten dat die ouderenkorting niet iedereen bereikt: wel de mensen met een pensioen, maar vaak niet de mensen zonder aanvullend pensioen of een aanzienlijk aanvullend pensioen. Dat is de reden waarom wij de verschillende suggesties die gedaan zijn, de komende tijd allemaal opnieuw zullen bekijken: verhoging van de AOW, verhoging van de IO-AOW, het verder verhogen van de ouderenkorting, de koppeling.

...

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Alles moet veranderen zodat alles hetzelfde blijft. De woorden zijn echt warmer dan ooit, maar ik zie echt niet wat het verschil is met het vorige kabinet in de wijze waarop het kabinet wil samenwerken met de Kamer. De minister-president heeft gelijk als hij zegt dat je niet kan eisen dat het voornemen inzake de AOW-koppeling van tafel moet en dat dit echt vandaag moet

gebeuren. Ik kan niet eisen dat u nu in de eerste termijn levert op het punt van de bezuinigingen op de jeugdzorg en zeggen dat we anders een probleem hebben. Minister-president, het is omgekeerd. U begint dit debat om 11.00 uur — we zijn om 10.15 uur begonnen — met: twee grote vragen die vanuit de Kamer zijn gekomen, gaan we niet doen; einde discussie. Nieuwe politiek betekent dat we met elkaar die inhoudelijke argumenten wegen en in de tweede termijn, ergens vanavond, kijken: misschien heeft de minister-president wel gelijk en moeten we even wachten met de koopkrachtreparatie en misschien heeft hij wel gelijk op het punt van de jeugdzorg. Maar hij begint vandaag met de conclusie: daar gaan we niet op bewegen. Waar is dit debat dan voor nodig?

...

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Twaalf jaar premier, en dan leest hij voor de derde keer het antwoord voor van zijn briefje. Zo ken ik hem niet. Echt niet. Vanochtend begonnen we met het volgende te zeggen: "Aan de AOW gaat vandaag niks veranderen. Jeugdzorg, schrijf dat maar op je buik; daar gaat vandaag niks aan veranderen." En ook als antwoord op mijn vraag of we vandaag nog eens kunnen kijken wat we daar, op basis van inhoud, op basis van wat we vinden, zowel inhoudelijk als ideologisch, aan gaan doen, wordt er gezegd: "Even wachten; dat komt volgend jaar wel, als de beleidsdoorlichtingen komen." Die liggen er allemaal al; allang. En daar zouden we nu met elkaar het debat over moeten voeren. Ik vind die grote vermogensongelijkheid in Nederland ongewenst. Wat is de opvatting van dit kabinet over die vermogensongelijkheid?

...

Mevrouw **Ploumen** (PvdA):

Op het punt van de zorg. Het is in ieder geval eerlijk dat de minister-president net ook benoemde wat het is, namelijk: 4 miljard aan bezuinigingen. Ik zal vast niet de enige zijn, maar tijdens dit debat krijg ik mails van mensen uit de zorg, de jeugdzorg, verpleeghuiszorg, ziekenhuiszorg. Die kreeg ik ook gisteren en vorige week. Zij vragen mij: wie heeft dit bedacht? Wie heeft bedacht dat we met een half miljard minder toekunnen terwijl er zoveel kwetsbare kinderen zijn? Wie heeft bedacht dat het een goed idee is om minder zorg of minder goede zorg te geven? Ik dacht: ik pass die vraag even door naar de minister-president. Wie heeft dit bedacht?

Minister **Rutte**:

Nou, wat niet bedacht is, is om minder goede zorg te geven. Wat bedacht is, is dat we fors extra geld blijven uitgeven aan de gezondheidszorg. Ook de jeugdzorg: daar zal uiteindelijk 300 miljoen meer naartoe gaan. Wel minder meer dan voorzien, maar nog steeds komt daar 300 miljoen bij. Wat je ziet bij de jeugdzorg, is dat er bij deze grote aantallen die daar gebruik van maken echt een onhoudbaar probleem ontstaat, waardoor de mensen die het zwaar nodig hebben op de wachtlijsten staan. Dat vraagt — en dat is ook de hele transitieagenda — dat de Commissie van Wijzen, samen met de jeugdzorg, met de gemeenten, nadenken en in gesprek gaan over hoe we dat verder op een goede manier gaan vormgeven, zodat je afkomt van die wachtlijsten en die jongeren die dit direct nodig hebben daar terecht kunnen, maar je tegelijkertijd voorkomt dat er ook jeugdzorg wordt geleverd die misschien minder urgent is en die ook op een andere manier kan worden geleverd. Ik vind het normaal om dat te doen. Het kan niet zo zijn dat we maar zeggen "het groeit en groeit en groeit", want vervolgens ontstaat er dan sowieso een probleem, ook in de jeugdzorg, met de bemensing, omdat de vacatures gewoon niet vervuld kunnen worden. Ik vind ook dat wij met elkaar, als bestuurders en politici, mogen vragen of er ook dingen anders zijn te organiseren. En hetzelfde antwoord is er voor de ouderenzorg. Ook daarvoor geldt dat we moeten kijken hoe je liefdevolle zorg dicht bij huis kunt organiseren of — als mensen niet thuis kunnen blijven wonen — in goede ouderenzorginstellingen. We weten dat daar de komende tijd een hele grote groep mensen extra gebruik van zal maken, omdat we met z'n allen nou eenmaal ouder worden. Tegelijkertijd zien we ook dat het met de huidige lage werkloosheid heel lastig is om bij politie, brandweer, gezondheidszorg en onderwijs al die vacatures vervuld te krijgen.

De voorzitter:

Mevrouw Ploumen, tot slot.

Mevrouw **Ploumen** (PvdA):

De mensen die dagelijks werken met ouderen in een verpleeghuis, de mensen die dagelijks werken met jongeren die zorg nodig hebben, die vinden dit helemaal niet verstandig. Carin Gaemers en Hugo Borst, die een aantal jaren geleden zich met heel veel andere mensen ingezet hebben om de kwaliteit van die verpleeghuiszorg te verbeteren, vinden dit een slecht idee. Uw eigen Jan van Zanen, lid van uw partij — zo zeg ik even tegen de minister-president, voorzitter — en van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, heeft de gesprekken met het kabinet opgeschort vanwege de bezuinigingen in de jeugdzorg. En als ik dan de minister-president — ik heb het gisteren opgeschreven, omdat ik dacht: dat moet ik even onthouden — hoor zeggen dat de manier waarop dit kabinet wil gaan werken, is dat er naar alle positieve krachten binnen en buiten Den Haag, ook de gemeentes, een uitgestoken hand gaat, dan moet ik constateren dat er niet alleen in Groningen een valse start was, maar ook in de rest van het land.

Minister Rutte:

Bij Groningen ben ik het daar helemaal mee eens. Maar hier niet, want wij kunnen, vind ik, als politici niet anders dan met elkaar onder ogen zien dat zich vraagstukken voordoen in de jeugdzorg, in de ouderenzorg, überhaupt in de gezondheidszorg, maar ook in andere sectoren, die te maken hebben met een grote behoefte om daar gebruik van te maken en een zeer hoge kwaliteitseis die we terecht met elkaar stellen, met tegelijkertijd de vraag: hoe komen we aan het personeel? Dat stelt ons in het bijzonder in de jeugdzorg en de ouderenzorg echt voor een aantal vraagstukken. En als we die niet onder ogen zien, dan zal uiteindelijk de wal het schip keren. Dus ik ben er echt van overtuigd dat we met elkaar dat gesprek moeten voeren. Dat gaan we overigens ook met gemeenten doen. Als het gaat om de jeugdzorg, benoemt het coalitieakkoord een paar mogelijkheden, zoals het normeren van de behandelduur of het introduceren van een eigen bijdrage. Maar dat zijn discussies die we moeten voeren, uiteraard ook met gemeenten, en daar gaan we het gesprek over aan. Dat zal geen eenvoudig gesprek zijn; dat realiseer ik me. Tegelijkertijd denk ik dat we ons ook allemaal realiseren dat we elkaar verschrikkelijk hard nodig hebben. En er komt fors geld bij; het is niet zo dat we daarop bezuinigen.

...

De heer Van der Staaij (SGP):

Nog een vraag over de verhouding met gemeenten en provincies. Bij de jeugdzorg zag je — daar hebben we het al over gehad — dat de samenwerking met de gemeenten weer op de proef gesteld werd. Het viel mij op dat ook de Afdeling advisering van de Raad van State in een brief over het begrotingstoezicht zegt: er komt op de gemeenten en de provincies best heel wat af in de komende tijd, terwijl de huidige financieringssysteem best onduidelijk, complex en instabiel is. Dus er zijn eigenlijk potentieel heel veel redenen voor geschillen in de komende periode. Dat is jammer, want het gaat om een enorme opgave. Dus mijn vraag aan de minister-president is: doet het kabinet ook iets met de aanbeveling om te kijken of er op dit punt niet al eerder duidelijkheid en rust gecreëerd kan worden, ook voor de medeoverheden?

Minister Rutte:

Ja. Ik erken dat er door de verschillende geldstromen, los van Provincie- en Gemeentefonds, vraagstukken kunnen zijn rondom de stabiliteit van de uitkeringen en de langjarigheid ervan en dat dit zorg met zich kan meebrengen, wat het weer lastig maakt om in het gemeentelijke domein besluiten te nemen. We hebben in het coalitieakkoord opgeschreven dat we ook willen kijken hoe gemeenten verder zelf kunnen zorgen voor stabiele inkomsten. Dat gaan we uitwerken. Ik zou willen toezeggen dat in die uitwerking ook het aspect van die langjarige stabiliteit wordt betrokken. Zou dat een afspraak kunnen zijn?

...

Minister **Rutte**:

Voorzitter. Dan over de vreselijke kwestie van de uit huis geplaatste kinderen. Daar geldt dat op 26 november in het kader van de kindertoeslagaffaire de minister voor Rechtsbescherming, Sander Dekker, namens het vorige kabinet een brief heeft gestuurd over de uithuisplaatsingen van kinderen van gedupeerde ouders. Dit is natuurlijk een zeer ingrijpende aangelegenheid en een kwestie die mensen op een ongelofelijk zware manier raakt, zeker ook de mensen die door het handelen van de overheid in de knel zijn gekomen. In gesprekken met gedupeerde ouders hebben zij ons opgeroepen pas over de aanpak — hoe gaan we hiermee verder? — te communiceren als ook daadwerkelijk alles gereed is en de ouders er ook een beroep op kunnen doen. We hopen dat op korte termijn helemaal af te hebben, namelijk eind eerste kwartaal 2022. Waarbij gesteld zij dat terugkeer naar het eigen gezin, uiteraard als dat veilig kan, voor alle partijen de gewenste uitkomst is. Maar ik zeg er ook heel eerlijk bij dat dat niet altijd mogelijk zal zijn. Daar zijn dan ook weer de verantwoordelijke instanties bij betrokken. In het geval van gedwongen uithuisplaatsingen moet de rechter dat beoordelen. Waar dat niet mogelijk is, moet er dus ondersteuning zijn gericht op acceptatie of in ieder geval het verbeteren van het contact tussen ouders en kinderen.

Een tweede aspect dat daarmee samenhangt, is dat Sander Dekker in die brief ... Sorry, ik weet niet of het dezelfde brief is. In ieder geval heeft hij in een brief gesproken over onafhankelijk onderzoek naar het functioneren van de jeugdbeschermingsketen bij deze uithuisplaatsingen. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid hebben daarop aangekondigd een onderzoek in te stellen. Op 17 januari van dit jaar hebben de inspecties het onderzoeksprogramma "Hoe ging de jeugdbescherming om met gezinnen gedupeerd door de toeslagenaffaire?" aangekondigd. Naar verwachting kan dat onderzoek aan het einde van dit jaar worden afgerond. Ik begrijp dat over dit punt ook een apart debat is aangevraagd met Franc Weerwind, de minister voor Rechtsbescherming, en de staatssecretaris van VWS, Maarten van Ooijen. Dat dus op dit buitengewoon gevoelige punt.

Voorzitter. Helemaal tot slot wil ik, als dat mag, nog wel iets tegen de heer Segers zeggen.

De **voorzitter**:

Voordat u verdergaat, is er een interruptie van de heer Omtzigt.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

In oktober zegt de premier in Brussel dat de onderste steen naar boven gehaald wordt en op 10 november neemt de Kamer met algemene stemmen, dus inclusief die van Kamerlid Kaag, Kamerlid Hoekstra en Kamerlid Rutte, een motie aan die vraagt om onafhankelijk onderzoek, om voorstellen te doen om ouders en kinderen te herenigen, om een meldpunt op te zetten en om aan te geven hoe recht gedaan kan worden aan ouders en kinderen. We zijn nu in januari en ik constateer dat er geen meldpunt is en dat er tot nu toe nul ouders en kinderen herenigd zijn. Maar ik krijg wel dezelfde teksten als in oktober, namelijk: de rechter moet het ongedaan maken. Maar het probleem was nou juist dat de keten niet gewerkt had. Er wordt nu zelfs over gesproken dat er ondersteuning moet zijn gericht op acceptatie. Daarmee zegt de premier: kinderen zijn onterecht uit huis geplaatst, maar omdat ze niet terug kunnen, moeten de ouders geholpen worden om dat te kunnen accepteren. Wanneer denkt de premier dat het eerste kind dat onterecht uit huis geplaatst is — we hebben het over 1.115 gevallen die onderzocht worden — herenigd kan worden met zijn of haar ouders?

Minister **Rutte**:

Ik heb dat helemaal niet gezegd. Wat ik gezegd heb, is dat bij deze ongelofelijk onverkwikkelijke en uitermate precaire zaak, die uitermate gevoelig is, er geen 100% garantie is dat alle kinderen terug naar huis kunnen, omdat uiteindelijk in het belang van het kind moet worden afgewogen of dat mogelijk is. Uiteraard is het doel om dat zo veel mogelijk en zo mogelijk in alle gevallen wel te doen, maar ik kan die garantie hier niet geven. Dat is een afweging die de gerechtelijke instanties in ultimo moeten maken. Ik heb niet gezegd: ze blijven allemaal weg van hun ouders en we gaan proberen dat acceptabel te maken. Dat heb ik helemaal niet gezegd, integendeel. Ik heb alleen gezegd dat het veilig moet kunnen en dat het uiteraard altijd een door alle betrokken partijen

gewenste uitkomst zou zijn, maar dat dat niet in 100% van de gevallen mogelijk is. Je weet niet of in 100% van de gevallen de uithuisplaatsing alleen te maken had met de kinderopvangtoeslagaffaire of dat er misschien nog andere dingen speelden. Dat weten we niet, dus daar moeten we iets ruimte voor laten. Dat is het enige punt dat ik maakte.

Verder geldt dat de brief van Dekker op 26 november is verstuurd, dat er ook gespreken zijn geweest met gedupeerde ouders en dat zij juist hebben gezegd: kom pas naar buiten als de ouders er echt een beroep op kunnen doen. Dat is nu voorzien eind eerste kwartaal dit jaar. Franc Weerwind werkt er op dit moment aan, samen met Maarten van Ooijen. Dat is niet iets wat je zomaar klaar hebt. Dat is ook een heel gevoelig proces. Dat moet zorgvuldig. Want als we dat niet goed doen, lopen we het risico dat ouders zich ergens melden en dat het vervolgens niet goed wordt opgepakt. Dat moet echt heel precies gebeuren.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

Ik heb meerdere ouders gesproken en dat waren intensieve gesprekken. Die ouders hebben zelfs niemand die ze kunnen vragen om te helpen. Ze krijgen niet eens het dossier waarom het kind uit huis geplaatst is. Ik heb een ouder die dertien jaar wacht op het dossier. Die krijgt de redenen niet te horen en die heeft de kinderopvangtoeslag. Twee van haar vier kinderen zijn uit huis geplaatst en ze heeft werkelijk geen idee. Er is niet het begin van hulp voor deze ouders. Er is niet het begin van een meldpunt. Er is niet het begin van hulp uit de gemeente. Er is niet het begin van hulp uit de Belastingdienst. Ik snap dat het niet allemaal opgelost is, maar er is nog geen kind terug naar de ouders. Mijn vraag was: wanneer denkt u dat de eerste kinderen weer contact met hun ouders kunnen hebben en een mogelijkheid tot hereniging? Daar gaat het om.

Minister **Rutte**:

Het laatste wat ik hier ga doen, is hoop creëren terwijl dit proces nu heel zorgvuldig wordt aangepakt. Ik ga hier toch niet ineens een datum noemen? Dat zou toch uitermate onverstandig zijn? De heer Omtzigt zou het mij terecht verwijten als ik dat zou doen. Die brief is op 26 november verstuurd. De heer Omtzigt heeft zelf een debat aangevraagd met Franc Weerwind, met Maarten van Ooijen, met de betrokken bewindslieden om dat heel zorgvuldig en precies met elkaar te bespreken. De bedoeling is dat op korte termijn gedupeerde ouders horen hoe de communicatie precies gaat plaatsvinden en hoe ze daar een beroep op kunnen doen. Het streven is om dat te doen eind eerste kwartaal. Dát is het eerlijke antwoord. Als ik hier ga zeggen "dan en dan zijn de eerste ouders herenigd met hun kinderen" ... Dat is natuurlijk een onmogelijke vraag. Dat zal per geval heel precies bekeken moeten worden. Je moet alles meewegen.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

De officiële richtlijnen zijn dat als een jong kind meer dan een halfjaar uit huis is en een wat ouder kind meer dan een jaar, het niet meer gericht is op terugkeer naar de ouders. Dan wordt feitelijk de situatie zo gelaten. Dus als je meer dan een halfjaar met actie wacht, dan weet je dat sowieso voor alle jonge kinderen de uithuisplaatsing definitief is. Ik zeg dat dat heel pijnlijk is en dat is waarom ik deadlines vraag. Ik vraag niet om deadlines omdat het gemakkelijk is.

De **voorzitter**:

De minister-president.

De heer **Omtzigt** (Lid Omtzigt):

En dan: een onafhankelijk onderzoek. We zijn erachter gekomen dat kinderen uit huis geplaatst zijn, tien, vijftien jaar lang, zowel vrijwillig — dat was helemaal niet zo vrijwillig als ik die ouders spreek — als verplicht en dat de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid niet ingegrepen hebben. Dat deze twee inspecties de lead hebben over het onderzoek en alleen kijken hoe dat gegaan is, betekent dat hun eigen rol totaal niet aan de orde komt. De motie vroeg om een onafhankelijk onderzoek. Ik ben bij minister Dekker geweest, bij minister Grapperhaus, allemaal nog voor 26 oktober, voor de brief van 26 november. Ik ben vorige week al onmiddellijk bij minister Weerwind geweest, die me overigens onmiddellijk ontving. Ik heb het ze allemaal gezegd. Ik kan de memo geven die ik daarvoor geschreven had. Hoe komt het nou dat een onderzoek wordt opgezet met de instanties die toezicht hadden moeten houden, waar

het er in ieder geval op lijkt dat dit niet goed gebeurd is? Waarom moet ik constant bellen en vragen om een onafhankelijk onderzoek, dus om onafhankelijke experts die geen rol hierin gehad hebben? Ik zeg niet dat die inspecties iets fout gedaan hebben, maar ze zaten er zo dicht bovenop dat zij toch niet geschikt zijn om dit onderzoek te doen?

De voorzitter:

Dank u wel. De minister-president.

Minister Rutte:

De heer Omtzigt heeft al met de heer Weerwind gesproken. Ik denk dat het goed is dat ik ook zelf even met Franc bel en daar in tweede termijn op terugkom. Dat lijkt me echt beter. Ik vind het anders te rommelig worden. Ik snap dit helemaal. Ik ben het totaal eens met Omtzigt over de buitengewone gevoeligheid van dit onderwerp en de onafhankelijkheid van het onderzoek. Ik meen oprecht dat met de manier waarop het is vormgegeven, die onafhankelijkheid gegarandeerd is. Maar daar heeft hij dus ook over gesproken, begrijp ik, met de minister voor Rechtsbescherming. Ik heb niet de kans gehad om mijzelf daarvan op de hoogte te stellen. Dat wil ik dus echt even doen en dan kom ik erop terug in tweede termijn.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Dat snap ik en ik ben niet voor niks vorige week al bij de minister geweest. Ik heb ook heel bewust al deze punten op tafel gelegd. Ik zal de notitie die de andere ministers gehad hebben, ook even aan u geven.

De voorzitter:

Via de bode.

De heer Omtzigt (Lid Omtzigt):

Natuurlijk via de bode, voorzitter. Ik vind het van groot belang. Ik zeg er meteen bij: zorg ervoor dat u niet alleen kijkt naar de zaken over de uithuisplaatsing van de kinderen in de kinderopvangtoeslagaffaire. Er zijn echt indicaties dat er ook bij kinderen die niet bij de kinderopvangtoeslagaffaire betrokken zijn, grote misstanden zijn — kijk naar het rapport van Defence for Children, naar de uitzending van Argos; ik geloof dat collega Leijten daarmee bezig is geweest. Ik hoor het graag in tweede termijn.

Minister Rutte:

Ik kom daar in de tweede termijn op terug. Dan doen we dat even heel zorgvuldig. Dat lijkt me belangrijk.

Mevrouw Simons (BIJ1):

Natuurlijk, met inachtneming van het feit dat het proces inderdaad precair is, zo is gecreëerd dat het heel precair is, toch even het gegeven dat er ook een aantal ouders is, een klein aantal weliswaar, dat wel naar tevredenheid gecompenseerd is en voor wie de toeslagenaffaire enigszins is afgerond. Die waren blij met de Catshuisregeling of die zijn op een andere manier tegemoetgekomen. Als we die ouders kennen, in kaart hebben en daarvan kunnen zeggen "u bent slachtoffer geweest van een overheidsmisstand", dan weten we ook dat in ieder geval onder die ouders de mogelijkheid moet zijn om ook deze kwestie met eventueel uit huis geplaatste kinderen op te lossen. Dan is het voor mij heel moeilijk te begrijpen waarom er nog nul kinderen naar huis zijn als er toch ook een groep ouders is voor wie het proces, in ieder geval financieel, afgehandeld lijkt te zijn.

Minister Rutte:

Ik snap die vraag. Ik kom er in tweede termijn op terug. Ik denk dat het echt complexer ligt, maar ik wil daar even een paar dingen van checken. Ik snap de vraag. Ik betrek dat bij het antwoord dat ik ook aan de heer Omtzigt zal geven.

Mevrouw **Simons** (BIJ1):

Dan rest mij niets anders dan daar maar even op te wachten.

...

Mevrouw **Marijnissen** (SP):

Voorzitter. Dan de zorg. Bij het aftrappen gisteren is door de minister-president wederom gesproken over de befaamde uitgestoken hand naar de oppositie. Wij hebben hem niet gezien, althans zeker niet op de concrete punten die zijn aangegeven. De ontkoppeling van de AOW was er daar een van, maar zeker ook het bezuinigen op de jeugdzorg en op de verpleeghuizen. Voor de jeugdzorg hebben wij een motie medeondertekend die later in dit debat zal worden ingediend.

...

Mevrouw **Ploumen** (PvdA):

Het nieuwe kabinet erkent dat er grote problemen zijn in de jeugdzorg en in de ouderenzorg, maar kiest ervoor om die op te lossen met een bezuiniging van honderden miljoenen, in plaats van met de investeringen die nodig zijn.

...

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Als het gaat over de jeugdzorg, dan wil ik toch een compliment geven voor de bevologenheid waarmee collega Klaver in de discussie heeft staan knokken. Ik wil ook aangeven dat, als je de bijdrage van mijn collega Peters de afgelopen jaren hebt gezien, er bij mijn partij echt de overtuiging is dat er in de jeugdzorg niet alleen te veel geld wordt uitgegeven, maar ook dat dat ertoe leidt dat er geen geld beschikbaar is en ook geen aandacht is voor de zware gevallen. Een uitgestoken hand betekent daarom niet altijd: we gaan het nu doen. Volgens mij heeft de hele coalitie aangegeven — dat is misschien een andere metafoor — dat de deur op een kier staat en dat er geluisterd wordt naar de woorden van de heer Klaver. Op het moment dat wij de overtuiging hebben dat het kan, dat er dus meer bezuinigd kan worden en dat je meer kan doen aan jeugdzorgbedrijfjes waar veel te grote woekerwinsten gemaakt worden en waar zorg geboden wordt die eigenlijk niet nodig is, dan ligt de bewijslast hier.

Overigens heeft collega Peters, die ik net al aanhaalde, samen met de heer Van der Staaij in december een motie ingediend die breed is gesteund in de Tweede Kamer, die zegt: het antwoord op een probleem kan soms ook nietsdoen zijn. Er hoeft niet voor elk probleem in de jeugdzorg geld gevonden te worden. Dus als wij die overtuiging hebben en we spreken dat met elkaar af en het kabinet gaat het gesprek met de gemeenten aan, dan ligt hier de bewijslast. De bewijslast dat het kan, ligt hier. Er moet doorgegaan worden met het gesprek daarover. Nu niet meegaan met wat de heer Klaver zegt, betekent niet de ogen sluiten voor deze discussie en de erkenning dat de bewijslast aan de kant van het kabinet ligt.

Dan de AOW.

De **voorzitter**:

Voordat u verdergaat, wil de heer Klaver daar even op reageren.

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Volgens mij ligt de bewijslast altijd bij het kabinet als het aangeeft dat er op een bepaalde plek moet worden bezuinigd of kan worden geïntensiveerd. Mijn zorg specifiek bij de jeugdzorg gaat erover dat gemeenten hiervoor verantwoordelijk zijn, dat er in maart verkiezingen zijn en dat het tijdpad van gemeenten anders is dan dat van ons in Den Haag. Dat betekent dat er in maart nieuwe collegeakkoorden worden gesloten en dat er rekening gehouden gaat worden met die bezuiniging, zonder dat daar een inhoudelijk plan, die bewijslast, van het kabinet onder ligt. Mijn

concrete vraag is: zegt u hiermee eigenlijk dat er voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart een inhoudelijk plan moet liggen?

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Ik vind dat de heer Klaver een terecht punt van zorg aanhaalt. Het heeft overigens ook met de begrotingssystematiek van gemeenten te maken dat er snel — dat is niet per se maart, want die collegeprogramma's zijn er ook niet direct — in die gemeenten nagedacht moet worden over wat ze kunnen doen om onnodige zorg te voorkomen. Dat vind ik verstandig en dat gebeurt in veel gemeenten ook al. Ik vind het belangrijk dat op korte termijn het gesprek tussen het kabinet en de gemeenten plaatsvindt en het kabinet vanuit het coalitieakkoord aangeeft hoe dat kan, met wat voor wetgeving et cetera. Dat gesprek eindigt niet hier en niet nu. Mevrouw Ploumen gaf net aan: als het nu niet is, kan het niet meer. Nee, de deur staat open en de erkenning is dat die bewijslast bij het kabinet ligt. En ik erken dat het door de begrotingssystematiek waarmee gemeenten werken, niet ver vooruitgeschoven kan worden.

De **voorzitter**:

Tot slot.

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Tot slot. Ik ben blij dat u aangeeft dat hierover te praten valt en dat u de problemen ziet die er liggen. Maar nog net iets scherper: in gemeenten wordt over het algemeen iets minder lang onderhandeld dan tien maanden.

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Dat verschilt ook per gemeente.

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Zeker. Maar ik heb het over het gros van de gemeenten. Ik vind wel dat ze vooraf scherp moeten weten waarover ze gaan onderhandelen en welke keuzes ze moeten maken. Dat begint de dag na de gemeenteraadsverkiezingen. Ik hoor u zeggen, en ik ga u geen woorden in de mond leggen, dat het wel echt van belang ...

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Maar u gaat het toch doen.

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Nee, ik ga de conclusie zo scherp mogelijk proberen te trekken. Het moet geen woordenspel zijn, maar het moet ons wel verder helpen. Het kabinet moet met plannen komen voordat de gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest. Dan moet het scherp zijn; dan moeten ze hebben bewezen wat er gaat gebeuren. Als dat dan niet is gebeurd, ligt het op het bordje van de gemeenten en dan is er van uw plan dat de bewijslast bij vak-K ligt, niets terechtgekomen.

De heer **Pieter Heerma** (CDA):

Ik vind in ieder geval dat er meer duidelijkheid moet zijn. Ik weet niet of het kan dat je in maart totaal uitgeleefde plannen kan hebben. Ik weet niet of dat kan; dat kan ik hier niet toezeggen. Maar het zijn geen loze woorden als ik aangeef dat de bewijslast aan de kant van het kabinet hier in Den Haag ligt. Volgens mij is er volgende week alweer een debat over gemeenten. Daarmee eindigt deze discussie en ook de druk die je vanuit de Kamer kunt zetten richting het kabinet. Geef die duidelijkheid dan ook, zodat dat open gesprek met gemeenten gevoerd kan worden. Volgende week gaat het al verder in dat debat.

...

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Het gesprek gaat verder over de jeugdzorg, maar het is ook jammer dat we het niet met elkaar eens hebben kunnen worden. Ik heb geprobeerd te zeggen dat ik ook vind dat het systeem van

de jeugdzorg niet goed is. Er worden daarin te veel mensen geholpen die er niet in zouden moeten zitten, die een ander type hulp nodig hebben, en de jongeren die we wel moeten bereiken, worden niet bereikt. Maar je moet niet beginnen bij de bezuiniging. Dat is het enige wat ik naar voren heb gebracht. Ik vind dat je moet praten over de inhoud en dat je daarom niet zo'n taakstelling daar moet zetten. Dat is ouderwets denken. Dat is eigenlijk zoals we dat altijd deden: een taakstelling inboeken en vanaf daar gaan denken. En waarom is dat ouderwets? We hadden moeten leren. We hebben namelijk de Participatiewet, de Wmo. Was het idee van die decentralisaties nou slecht? Was dat nou een slecht idee? Nou, er zat eigenlijk een best goede gedachte achter. Maar al die transities zijn gepaard gegaan met grote bezuinigingen. Daar is het misgegaan. Bijvoorbeeld in Denemarken en andere Scandinavische landen, waar ze vergelijkbare dingen hebben gedaan, is het beter gegaan, omdat ze eerst intensiveerden, of in ieder geval niet bezuinigden. Vandaar mijn oproep. Ik zal er straks ook een motie over indienen. Daarom vind ik het ook echt, echt jammer en een gemiste kans dat we niet met elkaar zeggen: oké, we schrappen 'm. Daarmee zeggen we niet dat er niet bezuinigd zou mogen worden, maar we gaan eerst over de inhoud praten en dan over het geld.

...

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Daarom heb ik twee moties. De eerste gaat over de jeugdzorg.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de problemen in de jeugdzorg al jaren onverminderd groot zijn, dat kinderen in soms levensbedreigende situaties lang op wachtlijsten staan en dat de coronacrisis deze problemen ook nog eens heeft vergroot;

constaterende dat er op verzoek van de overheid een arbitragecommissie is gekomen die een uitspraak heeft gedaan over het tekort aan geld in de jeugdzorg en over de hervormingen die nodig zijn om ervoor te zorgen dat jeugdzorg vooral terecht komt bij jongeren die dit het hardst nodig hebben;

constaterende dat het kabinet-Rutte III voor 2022 uitvoering heeft gegeven aan deze uitspraak, maar dat het kabinet-Rutte IV van plan is om een bezuiniging van 500 miljoen door te voeren, bijvoorbeeld door de behandeltermijnen te verkorten of een eigen bijdrage te vragen;

verzoekt de regering om te handelen conform de uitspraak van de arbitragecommissie, om de aangekondigde bezuiniging van 500 miljoen van tafel te halen en de gesprekken over de noodzakelijke hervormingen in het jeugdstelsel zo snel mogelijk verder op te pakken zonder de dreiging van deze bezuiniging,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door de leden Klaver, Ploumen, Ouwehand, Simons, Dassen, Den Haan, Azarkan, Van der Staaij, Eerdmans, Van der Plas en Marijnissen.

...

De heer **Segers** (ChristenUnie):

Er komt een discussie over de AOW. Dat onderwerp ligt nog volop hier in het midden. Collega Heerma heeft zijn motie ook namens ons ingediend. Dat gesprek gaan we voortzetten. Hetzelfde geldt voor de jeugdzorg. Ik vond eigenlijk de analyse van collega Klaver — hij is even weggelopen, zie ik — heel adequaat. Er wordt zorg verleend waarvan je je kunt afvragen of dat

wel echte jeugdzorg is, en er zijn jongeren die gewoon goede zorg nodig hebben maar op een wachtlijst staan. Dat kan niet bestaan, dus we moeten aan de slag met de inhoud. We moeten ook kijken hoe dat financieel uitkomt. Ik sluit me ook in dit opzicht aan bij de woorden van collega Heerma dat de bewijslast bij het kabinet ligt als het zegt dat het met minder geld toekan. Maar de inhoud en de hervormingsagenda zijn leidend, en het draait om de zorg voor die kwetsbare kinderen.

...

Mevrouw **Simons** (BIJ1):
Dank u, voorzitter.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de coalitie overweegt te bezuinigen op de jeugdzorg door normering van de behandelduur of de invoering van een eigen bijdrage;

overwegende dat FNV, BGZJ, MIND en Defence for Children zich reeds uitspraken tegen de invoering van een eigen bijdrage voor de specialistische jeugdhulp, omdat deze kan leiden tot zorgmijding, verergering van klachten, zwaardere hulpvragen en een stijging van gedwongen opnamen en crisisbehandelingen;

constaterende dat de eigen bijdrage in de volwassen-ggz om exact de voornoemde redenen in 2013 werd afgeschaft;

overwegende dat het instellen van een generieke eigen bijdrage problemen zal geven in tal van situaties — zoals schulden, kinderen en jongeren die zonder medeweten van ouders zorg ontvangen, en kinderen en jongeren die jeugdzorg ontvangen binnen het gedwongen kader, — en dat hierbij dus veel maatwerk komt kijken, en dat dit het uitvoeringskader onmogelijk maakt en kan bijdragen aan onnodige administratieve en uitvoeringskosten;

spreekt uit dat de behandelduur aan cliënten en behandelaars is om te bepalen en niet aan de overheid;

spreekt uit dat er geen eigen bijdrage voor de jeugdzorg dient te worden ingesteld,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Simons, Ouwehand, Den Haan en Van der Plas.

...

Minister Rutte:

De motie op stuk nr. 134 gaat over de jeugdzorg. Er is geen sprake van een bezuiniging. Wij gaan zowel kijken naar de kwaliteit van de jeugdzorg als naar hoe we ervoor kunnen zorgen dat de jeugdzorg zich meer richt op mensen die nu op de wachtlijst terecht dreigen te komen. Pieter Heerma heeft dat in zijn tweede termijn goed verwoord. Het gaat om mensen die behoefte hebben aan zwaardere ondersteuning. Het is geen bezuiniging. Dat debat gaan we echt met elkaar op basis van de inhoud voeren. Ik vind dat de motie op stuk nr. 134 in het dictum te ver gaat, maar de sfeer van het debat zoals we dat vandaag hebben gehad, zal wat mij betreft richtinggevend zijn bij de verdere uitwerking.

De motie op stuk nr. 135 van de heer Klaver geef ik oordeel Kamer.

De voorzitter:

Wat is uw appreciatie van de motie op stuk nr. 134?

Minister Rutte:

Ontraden.

De voorzitter:

Ontraden. De heer Klaver.

De heer **Klaver** (GroenLinks):

Als ik dan van "bezuiniging" "taakstelling" maak? Blijkbaar valt hij over woorden. We krijgen het dan over "meer/minder" en of het een bezuiniging is. Er staat een taakstelling van 500 miljoen.

Minister Rutte:

Nee hoor, dat was niet het hoofdpunt. Ik wilde alleen het punt maken dat we niet bezuinigen. Er komt meer geld bij, uiteindelijk 300 miljoen bij de jeugdzorg. Nogmaals, ik denk dat het debat erover goed gevoerd is. En dat zullen we ook verder voeren.

...

De voorzitter:

In stemming komt de motie-Klaver c.s. (35788, nr. 134).

Ik constateer dat de leden van de fracties van de SP, GroenLinks, BIJ1, Volt, DENK, de PvdA, de PvdD, Fractie Den Haan, de SGP, Lid Omtzigt, JA21, BBB, de PVV, FVD en Groep Van Haga voor deze motie hebben gestemd en de leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

...

De voorzitter:

In stemming komt de motie-Simons c.s. (35788, nr. 159).

Ik constateer dat de leden van de fracties van de SP, GroenLinks, BIJ1, Volt, DENK, de PvdA, de PvdD, Fractie Den Haan, de SGP, Lid Omtzigt, JA21, BBB, de PVV, FVD en Groep Van Haga voor deze motie hebben gestemd en de leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

...

De voorzitter:

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de stemmingen. Ik dank beide bewindspersonen voor hun aanwezigheid, ook bij de stemmingen. Ik dank de Kamerleden en de kijkers thuis.